

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-НОРМАТИВНІ ЗАСАДИ
РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙСТРІВ
ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ПТНЗ
У ПРОЦЕСІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ**

Проаналізовано вітчизняну нормативну базу з підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання ПТНЗ. Визначено перспективні шляхи розвитку педагогічної майстерності майстрів виробничого навчання ПТНЗ на курсах підвищення кваліфікації у чинному нормативному полі.

Ключові слова: педагогічна майстерність, майстер виробничого навчання ПТНЗ, нормативна база підвищення кваліфікації.

На сьогодні внаслідок потреб різних галузей економіки нашої держави у кваліфікованих робітничих кадрах першочергового значення набуває модернізація й оновлення засад підготовки кваліфікованих працівників у професійно-технічних навчальних закладах (далі – ПТНЗ) різних типів, на що вказано у Законах України “Про освіту”, “Про професійно-технічну освіту” та інших державних документах. У зв’язку із цим підсилюються вимоги до кваліфікації майстрів виробничого навчання.¹

Майстри виробничого навчання (код Класифікатора професій України № 3340) є ключовою ланкою навчально-виробничої роботи ПТНЗ, зокрема, ними проводяться практичні заняття відповідно до навчальних планів і планів виробничого навчання, а також забезпечуються необхідні умови для продуктивної праці та виробничого навчання учнів. При цьому від майстрів виробничого навчання очікується виявлення педагогічного такту в спілкуванні з учнями, вимогливість, об’єктивність, дбання про розвиток здібностей та талантів учнів, їхня підготовка до самостійного трудового життя у мінливих соціально-економічних умовах [8, с. 10].

Провідною умовою успішності професійної діяльності майстра виробничого навчання ПТНЗ виступає його педагогічна майстерність – професійна якість, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі й робить можливим із мінімальними зусиллями та в найкоротші терміни досягати запланованих результатів у навчанні та вихованні учнів.

Утім, аналіз діючих кваліфікаційних характеристик майстрів виробничого навчання ПТНЗ засвідчує, що високий рівень їхньої педагогічної майстерності як результат цілеспрямованої спеціальної підготовки формально не виступає необхідною вимогою до цієї категорії педагогічних працівників [4]. На практиці це означає, що майстри виробничого навчання у своїй більшості не мають спеціальної педагогічної підготовки, і тому ефективність їхньої педагогічної роботи залежить від випадкових чинників. Таке положення є вкрай небажаним, адже на сьогодні доведено, що успіх будь-якого навчання, перш за все, залежить від педагогічних здібностей, умінь педагога, його майстерності.

Певною мірою зазначений недолік покликано виправити підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання державних професійно-технічних навчальних закладів, що виступає цілеспрямованим безперервним удосконаленням їхньої педагогічної та фахової майстерності, професійних знань, умінь і навичок, є їх прямим службовим обов'язком і здійснюється протягом усієї трудової діяльності [13]. При цьому організація підвищення кваліфікації педагогічних працівників, у тому числі їх стажування на підприємствах, в установах, організаціях належить до основних повноважень і напрямів діяльності професійно-технічного навчального закладу [9] і має здійснюватися не рідше ніж один раз на п'ять років із відривом або без відриву від виконання майстром основних професійних функцій [10].

Окремі аспекти розвитку педагогічної майстерності майстрів виробничого навчання ПТНЗ у процесі підвищення кваліфікації висвітлено у ряді кандидатських і докторських дисертацій. Зокрема, інтерес становлять праці Г. Басаргіної [2], О. Кривошеєвої [5], В. Кузнецова [6], Ю. Торби [14], Л. Шевчук [15], О. Юртаєвої [16], О. Ягупової [17], у яких науково обґрунтовано форми і методи розвитку зазначеної педагогічної якості. Утім аналіз наявних публікацій продемонстрував, що у них не здобули належного наукового осмислення питання розвитку педагогічної майстерності на курсах підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання ПТНЗ у контексті діючого нормативного поля.

Мета статті – уточнити організаційно-нормативні засади підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання ПТНЗ у контексті розвитку їхньої педагогічної майстерності.

Відповідно до концептуальних положень, на яких організовано систему підвищення кваліфікації педагогічних працівників професійно-технічної освіти (С. Батишев, С. Заславська, В. Луговий, В. Олійник, Г. Матвеев, А. Нікуліна, А. Новіков, С. Сисоєва та ін.), система підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання ПТНЗ в інтенції має:

- задовольняти освітні потреби майстрів різних профілів (металургійного, будівельного, швейного, транспортного та ін.);
- урахувувати потреби майстрів, які працюють із різним контингентом студентів (дівчата, юнаки, студенти з виробничим досвідом або без та ін.);
- урахувувати різницю у стажі та професійному досвіді майстрів виробничого навчання;
- задовольняти індивідуальні освітні запити кожного майстра.

Крім необхідності врахування зазначених положень, наш багаторічний досвід роботи з майстрами виробничого навчання ПТНЗ у системі підвищення кваліфікації свідчить про те, що при організації процесу розвитку педагогічної майстерності у системі підвищення кваліфікації має бути враховано:

- відсутність у деяких майстрів мотивації до безперервного розвитку педагогічної майстерності;
- сприйняття заходів із розвитку педагогічної майстерності як обов'язкової, але даремної трати часових і фінансових ресурсів;
- упереджено-негативного сприйняття майстром виробничого навчання нової інформації та досвіду колег із питань педагогічної майстерності;
- вибірково-негативного ставлення слухача до змісту, технологій і форм розвитку педагогічної майстерності.

Аналіз відповідних нормативних документів, що безпосередньо регулюють підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання, як-от Наказів МОН України “Про підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання професійно-технічних навчальних закладів” [11], “Про затвердження Типового положення про атестацію педагогічних працівників” [10], проекту Тимчасового положення про підвищення кваліфікації педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів України [13] та інших, засвідчив, що при розробці організаційно-нормативної бази підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання ПТНЗ було здійснено спробу якомога більш повно задовольнити зазначені вище положення й особливості контингенту.

При цьому аналіз документів, що регламентують підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання ПТНЗ, засвідчив, що хоча у документах орієнтованість системи підвищення кваліфікації на положення андрагогічного підходу прямо не відзначається, при їхній розробці враховано основні положення теорії освіти дорослих (андрагогіки) [3].

Згідно із чинними нормативними документами, основними видами (організаційними формами) підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання ПТНЗ виступають: теоретичне підвищення кваліфікації з професії, предмета; підвищення кваліфікації для здобуття відповідного кваліфікаційного рівня шляхом навчання у навчально-практичних центрах (фахова складова); підвищення кваліфікації для опанування новітніми технологіями в умовах виробництва (стажування) [10]. При цьому підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання ПТНЗ проводиться за очною, очно-заочною, очно-дистанційною формами шляхом курсового чи індивідуального навчання [8, с. 16].

У найбільш повному вигляді підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання ПТНЗ складається з підготовчого, заочного, очного та контрольних етапів [11].

На *підготовчому етапі* професійно-технічний навчальний заклад розробляє на календарний рік план підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання в розрізі професій та надає його регіональному навчально-методичному центру (кабінету) (НМЦ ПТНЗ), який узагальнює списки учасників курсів підвищення кваліфікації у розрізі професій і координує подальші дії базових ПТНЗ, на базі яких проводиться підвищення кваліфікації, а також в установах, котрі здійснюють психолого-педагогічну та методичну підготовки. Зокрема, регіональний НМЦ ПТНЗ формує річний графік курсового підвищення кваліфікації, узгоджує його із базовим ПТНЗ, формує й уточнює списки навчальних груп (чисельністю 25 осіб) та надсилає їх установі, яка здійснює психолого-педагогічну підготовку, та базовому ПТНЗ [11].

Навчальні плани і програми підвищення кваліфікації розробляються відповідно до державних стандартів професійно-технічної освіти за модульним принципом. Вони складаються із соціогуманітарного, психолого-педагогічного, професійного, фахового, контрольного-оцінювального модулів [11].

Психолого-педагогічну та методичну складову навчального плану й програм розробляє установа, яка здійснює психолого-педагогічну і методичну підготовку, професійну складову (стажування на підвищення робітничої кваліфікації) – професійно-технічний навчальний заклад, де працює слухач, фахову складову – базовий ПТНЗ. Навчальний план та програми підвищення кваліфікації

майстрів виробничого навчання затверджує установа, яка здійснює психолого-педагогічну і методичну підготовку, за погодженням із базовим ПТНЗ [11].

Хоча на підготовчому етапі безпосередня участь майстра виробничого навчання ПТНЗ не передбачається, на ньому в змісті навчальних планів і програм формується підґрунтя для розвитку педагогічної майстерності. Від того, наскільки у цих планах буде відображена проблематика розвитку педагогічної майстерності залежить ефективність розвитку цієї професійної якості на наступних етапах підвищення кваліфікації.

Заочний етап. Після надходження уточнених списків, установа, яка здійснює психолого-педагогічну і методичну підготовку, проводить зарахування слухачів на навчання за дистанційною (кореспондентською) формою.

При цьому у нормативних документах зазначено, що обов'язковою умовою зарахування на навчання за кореспондентською формою є вільне користування програмами пакета Microsoft Office, електронною поштою, Інтернетом [11] (відзначимо, що на практиці загальний невисокий рівень комп'ютерної грамотності майстрів виробничого навчання ПТНЗ значно ускладнює дистанційну взаємодію суб'єктів підвищення кваліфікації).

Установа, яка здійснює психолого-педагогічну і методичну підготовку, надсилає діагностичні анкети до регіональних НМЦ ПТНЗ, які поширюють їх серед майстрів виробничого навчання ПТНЗ, зарахованих на навчання, та надає консультації про порядок організації цього етапу навчання. При цьому функція діагностування майстра виробничого навчання щодо професійної компетентності з метою виявлення актуальних психолого-педагогічних проблем у його діяльності покладається на методиста ПТНЗ, у якому працює майстер [11].

Результати діагностування надсилаються на електронну адресу установи, яка здійснює психолого-педагогічну і методичну підготовку. На основі отриманих результатів розробляється індивідуальний план самостійної роботи слухача та визначається тема підсумкової (може випускової) роботи.

В індивідуальному плані зазначено: проблеми, які самостійно опрацьовує слухач; література з визначених проблем; період роботи над проблемами; форма звітності про роботу над визначеними проблемами – практичні завдання (реферат, конспект, практичний або дидактичний матеріал тощо); консультант із кожної проблеми [11].

Для керівництва індивідуальною самостійною роботою кожному слухачеві призначається керівник (тьютор) із викладачів установи. Цим керівником на підставі індивідуального плану розробляється програма для самостійного опрацювання слухачем проблемних питань, в якій визначається зміст і обсяг матеріалу, що підлягає вивченню, практичні завдання, джерельна база [11].

Для координації самостійної роботи передбачено індивідуальні консультації, що здійснюються викладачами з використанням телекомунікаційних технологій (електронна пошта, телефон, Skype тощо). Координатором на рівні навчального закладу є методист [11].

З метою визначення успішності самостійної роботи слухачів на заочному етапі підвищення кваліфікації проводиться самоконтроль та поточний контроль знань студентів (слухачів). Самоконтроль призначено для самооцінювання й аналізу слухачами ефективності навчальної роботи щодо засвоєння змісту тем програми. Поточний контроль проводиться шляхом оцінювання виконаних слу-

хачами практичних завдань. Результати оцінювання виконаних слухачами завдань, надіслані на електронну адресу установи післядипломної освіти, заносяться до індивідуального оцінного листа слухача [11].

На цьому самому етапі майстер виробничого навчання ПТНЗ безпосередньо за місцем роботи проходить стажування на виробництві у формальній або неформальній формі відповідно до вимог Державних стандартів професійно-технічної освіти з конкретних робітничих професій і мети стажування (підвищення чи підтвердження робітничої кваліфікації) й отримує довідку про стажування від працедавця, яка буде підставою для незалежної кваліфікаційної атестації на підвищення робітничої кваліфікації в базових ПТНЗ на очному етапі навчання [11].

Індивідуальний план стажування передбачає виконання конкретного технологічного, виробничого чи іншого професійного завдання. Обсяг індивідуального плану стажування становить не менше ніж 144 год. Терміни стажування залежать від кваліфікаційного рівня, за яким проходить стажування педагогічний працівник. Вони можуть встановлюватися у межах двох місяців [8, с. 17].

На нашу думку, розглядати виконання конкретного технологічного, виробничого чи іншого професійного завдання у рамках стажування з метою підтвердження (підвищення) робітничої кваліфікації як засіб розвитку педагогічної майстерності майстрів виробничого навчання ПТНЗ на заочному етапі підвищення кваліфікації є недоцільним. Така позиція ґрунтується на таких аргументах:

1) виконання виробничого завдання прямо не пов'язано з педагогічною діяльністю;

2) при виконанні цього завдання відсутня необхідна для розвитку педагогічної майстерності взаємодія між слухачем (майстром виробничого навчання ПТНЗ) та носієм педагогічної майстерності – педагогом закладу, що забезпечує психолого-педагогічну і методичну підготовку.

Ми виходимо з того, що на заочному етапі підвищення кваліфікації розвиток педагогічної майстерності майстра виробничого навчання ПТНЗ може відбуватися в режимі його самостійної роботи за умови педагогічної підтримки установи, яка здійснює психолого-педагогічну і методичну підготовку.

Звертає на себе увагу те, що хоча на нормативному рівні передбачена індивідуалізація змісту самостійної роботи майстра виробничого навчання ПТНЗ на заочному етапі підвищення кваліфікації, на практиці обґрунтованих підходів до визначення цього змісту не розроблено. Зазначене зумовлює певні труднощі зі спрямуванням змісту самостійної роботи майстрів виробничого навчання ПТНЗ на розвиток тих аспектів педагогічної майстерності, що потребують найбільшої уваги. Вимагають також уваги питання розробки діагностичних засобів для самоконтролю та поточного контролю ефективності самостійної роботи майстрів виробничого навчання ПТНЗ в аспекті розвитку їхньої педагогічної майстерності.

Згідно із чинними нормативними документами, наступним етапом підвищення кваліфікації виступає *очний етап*, на якому слухачі проходять курс теоретичного навчання з проблемних питань педагогіки, психології, методики виробничого навчання, опановують новітні виробничі технології, набувають практичних умінь і навичок щодо їх застосування.

На цей етап навчання слухач вступає із заздалегідь сформованим пакетом документів, до якого входять: посвідчення про попереднє підвищення кваліфікації, свідоцтво про попереднє присвоєння робітничого розряду, довідка про на-

вчання з підвищення робітничої кваліфікації, індивідуальний план самостійної роботи, підсумкова робота, заповнена діагностична анкета [11].

На очному етапі підвищення кваліфікації проводиться діагностування рівня психолого-педагогічної та методичної, а також фахової підготовки слухачів для уточнення змісту навчання [11].

Відповідно до Тимчасового положення про підвищення кваліфікації педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів України, яке хоча й має статус проекту, відображає загальні тенденції еволюції навчальних планів і програм підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання ПТНЗ, на теоретичну підготовку відводиться не менше ніж 36 год очного навчання [13].

На очному етапі підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання ПТНЗ приділяється увага не тільки психолого-педагогічній і методичній підготовці, а й теоретичній і професійно-практичній підготовці з використання новітніх галузевих технологій.

Професійно-практична підготовка з опанування слухачем новітніх виробничих технологій завершується виконанням кваліфікаційної пробної роботи. Результати фіксуються у протоколі атестації слухачів. Слухач, який успішно виконав пробну кваліфікаційну роботу, отримує відповідний сертифікат.

Зазначені напрями підвищення кваліфікації (психолого-педагогічна та методична підготовка, а також теоретична та професійно-практична підготовка з використання новітніх галузевих технологій) мають високий потенціал для інтеграції у контексті розвитку педагогічної майстерності, оскільки:

1) у процесі розробки змісту підвищення кваліфікації на очному етапі, як правило, застосовується комплексний підхід до структурування навчального матеріалу: пріоритет надається дисциплінам, що містять інтегрований матеріал за декількома суміжними сферами знань;

2) на очному етапі навчальний процес організовується переважно у формі інтерактивних практичних занять, часто експериментального характеру, при цьому науково обґрунтована доцільність використання у процесі підвищення кваліфікації особистісно орієнтованих технологій відкриває широкі перспективи для використання дискусій, ділових ігор, кейсів, вирішення конкретних виробничих завдань і проблем та ін. [12].

Разом із тим аналіз програм психолого-педагогічної та методичної підготовки [4; 8] дав змогу констатувати, що на сьогодні педагогічна майстерність як професійна якість не виступає цільовим орієнтиром психолого-педагогічного та методичного підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання ПТНЗ. Відповідно не виступає вона й основою для визначення критеріїв ефективності підвищення кваліфікації.

Заключним етапом підвищення кваліфікації виступає *контрольно-оцінювальний етап*, на якому слухачі проходять комплексне тестування з психолого-педагогічної та методичної підготовок, проводиться конференція із захисту випускних робіт та вихідне анкетування.

На цьому самому етапі навчання незалежна кваліфікаційна комісія, що створюється базовим ПТНЗ, на основі поданих слухачами довідок про навчання з підвищення (підтвердження) робітничої кваліфікації організовує незалежне оцінювання рівня робітничої кваліфікації [8, с. 19].

Завершується навчання підсумковим анкетуванням слухачів для отримання статистичних даних про їхнє ставлення до різних аспектів підвищення кваліфікації (змісту, організації, забезпечення тощо), виявлення рівня задоволеності результатами навчання.

Майстрам виробничого навчання ПТНЗ, які виконали всі вимоги навчально-тематичного плану, виконали практичні завдання, успішно пройшли комплексне тестування з психолого-педагогічної та методичної підготовки, захистили випускні роботи, видається посвідчення встановленого зразка. У разі невиконання зазначених умов слухачеві надається додатковий термін (2 тижні) для доопрацювання, а повторне контрольне оцінювання проводиться безпосередньо в установі післядипломної освіти.

Досвід роботи НМЦ ПТНЗ України, а також закладів післядипломної педагогічної освіти, у яких проходять підвищення кваліфікації майстри виробничого навчання ПТНЗ, засвідчує, що описана схема підвищення кваліфікації має відмінності у різних регіонах України, проте ці відмінності не виходять за рамки чинної нормативної бази.

Так, наприклад, у Донецькому інституті післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників передбачено два організаційних варіанти підвищення кваліфікації, залежно від стажу педагогічної роботи майстра виробничого навчання ПТНЗ. Зокрема, у разі стажу до десяти років – підвищення кваліфікації має інтегрувати теоретичне підвищення кваліфікації; підвищення кваліфікації для здобуття відповідного кваліфікаційного рівня, стажування; у разі стажу більше ніж десять років – підвищення кваліфікації може організовуватися за індивідуальними навчальними планами [4]. Цей досвід організації підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання ПТНЗ використовується і НМЦ ПТНЗ у Запорізькій області [8, с. 16].

Зазначимо, що останнім часом значного поширення набуває досвід організації теоретичного навчання із проблемних питань педагогіки, психології, методики виробничого навчання на основі очно-дистанційної форми педагогічної взаємодії [4], яка дає змогу оптимізувати процес підвищення кваліфікації, значно скоротивши витрати часових і фінансових ресурсів майстрів виробничого навчання ПТНЗ, а також ресурсів закладу підвищення кваліфікації.

Висновки. Узагальнюючи положення чинної нормативної бази з підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання ПТНЗ відзначимо, що вони повною мірою враховують особливості контингенту майстрів виробничого навчання і закладають основи для розвитку їхньої педагогічної майстерності, а саме:

- дають змогу побудувати процес розвитку педагогічної майстерності у логіці модульного підходу в багаторічному перманентному підвищенні кваліфікації;
- сприяють розвитку педагогічної майстерності у суб'єкт-суб'єктній взаємодії викладачів і слухачів груп підвищення кваліфікації, що ґрунтується на їхній співпраці та партнерських відносинах як рівноправних суб'єктів андрогогічного процесу.

Звертає на себе увагу варіабельність організаційних форм підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання ПТНЗ, очевидно пов'язана, перш за все, із потребою в індивідуалізації навчання, зумовленою неоднорідністю контин-

нгенту майстрів, відмінностями в їхній базовій освіті, рівнях оволодіння виробничою професією.

Водночас аналіз змісту програм і планів психолого-педагогічного та методичного підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання ПТНЗ продемонстрував, що педагогічна майстерність як професійна якість не виступає цільовим орієнтиром підвищення кваліфікації, а також основою для визначення критеріїв його ефективності.

При цьому аналіз нормативної бази підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання ПТНЗ дав змогу визначити, що перспективним шляхом підвищення ефективності розвитку їхньої педагогічної майстерності в умовах чинного організаційно-нормативного поля є інтеграція психолого-педагогічної та професійно-практичної складової підвищення кваліфікації, а також розробка засобів діагностики рівню педагогічної майстерності, що можуть бути використані у поточному, підсумковому та самостійному контролі результатів підвищення кваліфікації.

Подальші наукові зусилля плануємо спрямувати на аналіз вітчизняного та зарубіжного педагогічного досвіду системи підвищення кваліфікації, результатом якого виступатимуть актуальні педагогічні засоби розвитку педагогічної майстерності педагогічних працівників ПТНЗ взагалі та майстрів виробничого навчання зокрема.

Список використаної літератури

1. Алексеева Л.П. Личностно ориентированные педагогические технологии повышения квалификации мастеров производственного обучения учреждений НПО : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01, 13.00.08 / Л.П. Алексеева. – Магнитогорск, 1999. – 172 с.
2. Басаргина Г.В. Педагогические условия повышения профессионализма мастеров производственного обучения в системе профессионального образования : дис. на соискание ученой степени канд. пед. наук : 13.00.08 / Г.В. Басаргина. – Барнаул, 2005. – 235 с.
3. Дресвянников В.А. Андрогикиа: принципы практического обучения для взрослых [Электронный ресурс] / В.А. Дресвянников // Элитариум: Центр дистанционного образования. – Режим доступа: <http://www.elitarium.ru/2007/02/09/print:page,1,andragogika.html>.
4. Донецький інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ipo.dn.ua/ipo/>.
5. Кваліфікаційні вимоги до майстрів виробничого навчання професійних навчальних закладів на оплату їх праці за відповідними тарифними розрядами: Затверджено заступником Міністра освіти України В.О. Зайчуком 07.05.1993 р. № 1/9-51 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vpu9.kr.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=216:2010-03-25-05-13-48&catid=40:finance&Itemid=74.
6. Кривошеева О.І. Розвиток професійної етики майстрів виробничого навчання в професійно-технічних навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 / О.І. Кривошеева. – Вінниця, 2007. – 20 с.
7. Кузнецов В.В. Развитие педагогической культуры мастеров производственного обучения : дис. на соискание ученой степени д-ра пед. наук : 13.00.01 / В.В. Кузнецов. – Екатеринбург, 1999. – 278 с.
8. Олійник В.В. Теоретико-методологічні засади управління підвищення кваліфікації педагогічних працівників профтехосвіти : дис. на здобуття науков. ступеня д-ра пед. наук : 13.00.01 / В.В. Олійник. – К., 2004. – 489 с.
9. Організація роботи майстра виробничого навчання / [упоряд. В.І. Ковальчук, В.М. Львов, О.А. Макаренко та ін.]. – К. : Редакції газет з управління освітою, 2012. – 112 с. – (Бібліотека “Шкільного світу”).

10. Про затвердження Положення про професійно-технічний навчальний заклад : Постанова Кабінету міністрів України від 05.08.1998 р. № 1240 (із змінами, внесеними згідно з Постанови КМ № 783 (783-2010-п) від 27.08.2010 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1240-98-%D0%BF>.

11. Про затвердження Типового положення про атестацію педагогічних працівників : Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.10.2010 р. № 930 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1255-10>.

12. Про підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання професійно-технічних навчальних закладів : Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.10.2009 р. № 749 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки від 29.12.2009 р. № 1238) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/legislation/proftech/4541/>.

13. Про порядок вивчення, узагальнення, поширення та практичного впровадження позитивного педагогічного досвіду та педагогічних інновацій у системі ПТО : методичні рекомендації / [укл. Н.Ю. Самойленко]. – Суми : НМЦ ПТО, 2007. – 23 с.

14. Тимчасове положення про підвищення кваліфікації педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів України (проект): Додаток № 1 до спільного наказу МОН України та АПН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pto.uzhgorod.ua/articles.php?cat=36>. – Заголовок з екрану.

15. Торба Ю.І. Педагогічна підготовка викладачів спеціальних дисциплін та майстрів виробничого навчання ПТНЗ у системі післядипломної освіти : дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 / Ю.І. Торба. – К., 2004. – 260 с.

16. Шевчук Л.І. Розвиток професійної компетентності викладачів спеціальних дисциплін закладів профтехосвіти у системі післядипломної освіти: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 / Л.І. Шевчук. – К., 2001. – 398 с.

17. Юртаєва О.О. Розвиток професійно-педагогічної компетентності майстрів виробничого навчання будівельного профілю в системі післядипломної педагогічної освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 / О.О. Юртаєва. – К., 2011. – 20 с.

18. Ягупова О.В. Особливості розвитку практичного мислення майстрів виробничого навчання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.03 / О.В. Ягупова. – Х., 2009. – 20 с.

Стаття надійшла до редакції 01.02.2013.

Ковальчук В.І. Организационно-нормативные основы развития педагогического мастерства мастеров производственного обучения ПТУ в процессе повышения квалификации

Проанализирована украинская нормативная база повышения квалификации мастеров производственного обучения ПТУ. Определены перспективные пути развития педагогического мастерства мастеров производственного обучения ПТУ в действующем нормативном поле.

Ключевые слова: педагогическое мастерство, мастер производственного обучения ПТУ, нормативная база повышения квалификации.

Koval'chuk V.I. Organizational and regulatory foundations for the development of pedagogical skills trainers in the Vocational School of raising skills

Analyze the regulatory framework training trainers VET in Ukraine. Perspective Roswitha ways to improve teaching skills vocational trainers of regulatory field.

Key words: pedagogical skills, master inservice training VET, normative base training.